

Sisällysluettelo

Indeksilainojen hinnoittelu ei ole riittävän läpinäkyvää

Indeksilainojen palkkiot eivät ole kaikilta osin läpinäkyviä sijoittajille. Merkintäpalkkion lisäksi palkkioita on voitu sisällyttää suoraan lainan merkintähintaan ilman, että tällaisten palkkioiden olemassaolosta ja määrästä on lainkaan annettu tietoja. Rahoitustarkastuksen mielestä indeksilainojen palkkioiden tulisi olla läpinäkyvämpiä, jotta sijoittajat pystyvät huomioimaan myös palkkiot sijoituspäätöstä tehdessään.

Ulkomaisten rahastojen osuuksien markkinointi Suomessa

Lista niistä yhteissijoitusyrityksistä, joiden osuuksia saadaan markkinoida Suomessa yleisölle, on saatavilla Rahoitustarkastuksen Internet-sivuilta. Yhteissijoitusyrityksistä pitää tarjota sijoittajille vastaavaa tietoa kuin suomalaisista sijoitusrahastoista. Rahoitustarkastus on uusinnut tulkintansa yhteissijoitusyritysten (UCITS, non-UCITS) osuuksien markkinoinnista Suomessa (T 1/2007).

Kuolinpesän pankkiasiat

Henkilön kuoltua hänen oikeutensa ja velvollisuutensa siirtyvät kuolinpesälle. Kuolinpesän osakkaat päättävät yhdessä kuolinpesää koskevista asioista, kuten tilinkäytöstä. Usein osakkaille herää kysymyksiä kuolinpesän tilinkäytöstä ja erityisesti siitä, kenellä on oikeus nähdä vainajan tilitietoja ja käyttää tilillä mahdollisesti olevia varoja.

Pankkiryhmittymien rakennemuutokset edellyttävät yhä tehokkaampaa valvojen kansainvälistä yhteistyötä

Rahoituslalla on tehty viime vuosina lukuisia kansainvälisiä rakennejärjestelyjä, kun rahoitusryhmittymät ovat hakeneet kasvua toimintaansa uusilla markkina-alueilla. Yksi Suomessa eniten puhuttaneista järjestelyistä oli Sampo Pankin myynti Danske Bank A/S:lle. Sampo Pankki -konserni on kuitenkin edelleen Ratan valvottavana, ja Rata osallistuu Danske Bank A/S:n ryhmittymätason valvontaan yhteistyössä Pohjoismaiden valvojen kanssa. Kansainvälisessä valvojen yhteistyössä haetaan entistä tehokkaampia toimintamalleja useassa maassa toimivan ryhmittymän valvontaan.

MiFID edistää valvontayhteistyötä, lisää kilpailua ja kehittää asiakkaansuojaa

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin (MiFID) perusteella annettava lainsäädäntö tulee voimaan marraskuussa 2007. Direktiivin tavoitteena on sääntelyä yhdenmukaistamalla edistää EU:n sisämarkkinoiden toimintaa, lisätä kilpailua markkinapaikkojen välillä ja kehittää asiakkaansuojaa. CESR laatii kevään aikana jäsenilleen lainsäädäntöä täydentävää ohjeistusta.

Vakavaraisuusvalvonnassa uudet välineet käyttöön

Vakavaraisuussäätelyn Basel II -uudistuksella on monta tavoitetta, mutta ennen kaikkea uudistuksessa korostuu ajatus, että vakavaraisuutta tulee arvioida laajemmin kuin pelkkänä vähimmäispääomavaatimusten täyttämisenä.

Basel II -säännökset velvoittavat pankkeja julkistamaan yhä enemmän tietoja vakavaraisuudestaan

Yhtenäisillä vakavaraisuustietojen julkistamista koskevilla vaatimuksilla halutaan parantaa markkinoiden avoimuutta ja edistää markkinakuria. Julkistettavien tietojen perusteella tallettajat ja sijoittajat voivat arvioida mm. valvottavien riskienhallintaa, riskien arviointimenetelmiä, riskipositiota ja valvottavien pääomien laatua ja määrää. Tietojen julkistamisvaatimukset ovat osa uutta vakavaraisuussäätelyä (ns. Basel II). Tätä säätelyä koskeva lainsäädäntö tuli voimaan helmikuussa 2007.

Valvonnan rahoitus ja kustannukset

Rahoitustarkastuksen (Rata) toiminta rahoitetaan valvonta- ja toimenpidemaksuilla, joita maksavat Ratan valvottavat ja arvopapereiden liikkeeseenlaskijat. Ratan toimintakulut koostuvat pääasiassa henkilöstökuluista. Muita kuluja aiheutuu mm. koulutuksesta, virkamatkoista, IT-hankkeista ja kiinteistön vuokrasta. Kustannusten nousu pidetään kurissa kustannustehokkaalla toiminnalla.

Rata onnistunut hyvin tavoitteissaan

Rahoitustarkastus (Rata) on viime syksynä tehdyn sidosryhmätutkimuksen mukaan onnistunut hyvin tavoitteissaan. Ratan toimintaan luotetaan ja sen koetaan edistävän luottamusta rahoitusmarkkinoiden toimintaan sekä kehittävän omaa ja markkinoiden toimintaa monin eri tavoin. Sen sijaan markkinoiden kilpailukyvyyn edistämässä Ratan ei koeta onnistuneen yhtä hyvin. Kehittämisen varaa on myös toiminnan avoimuudessa ja ennakoitavuudessa sekä markkinoilla julkistettavan tiedon selkeyttämisessä. Tutkimukseen tuli kaikkiaan 493 vastausta ja vastaajista suurin osa oli Ratan valvottavia.

Tapahtumakatsaus

Terhi Lambert-Karjalainen Ratan viestintäpäälliköksi 10.4.2007 alkaen. Ratan tutkimat arvopaperimarkkinoiden valvontatapaukset 2002–3/2007.

Indeksilainojen hinnoittelu ei ole riittävän läpinäkyvää

Indeksilainojen palkkiot eivät ole kaikilta osin läpinäkyviä sijoittajille. Merkintäpalkkion lisäksi palkkioita on voitu sisällyttää suoraan lainan merkintähintaan ilman, että tällaisten palkkioiden olemassaolosta ja määrästä on lainkaan annettu tietoja. Rahoitustarkastuksen mielestä indeksilainojen palkkioiden tulisi olla läpinäkyvämpiä, jotta sijoittajat pystyvät huomioimaan myös palkkiot sijoituspäätöstä tehdessään.

Rahoitustarkastus katsoo, että indeksilainojen markkinoinnissa lainojen tarjoajien tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota lainojen palkkioista kertomiseen. Sijoitukseen liittyvät palkkiot ovat aina yksi keskeinen sijoituspäätökseen vaikuttava seikka, ja sijoittajilla tulee olla käytettävissä myös palkkioita koskevat tiedot.

Indeksilainoissa erikseen veloittavan merkintäpalkkion sijaan tai sen lisäksi osa sijoittajilta perittävästä palkkiosta on voitu sisällyttää suoraan lainan merkintähintaan niin, että tällaisen palkkion olemassaolosta ei erikseen anneta tietoa sijoittajille. Palkkion määrä tai edes sen olemassaolo ei näin ollen tule avoimesti sijoittajien tietoon.

Merkintähintaan sisältyvä palkkio keskeistä tietoa sijoittajille

Rahoitustarkastuksen mielestä sijoittajien olisi aina ennen indeksilainan merkintää tärkeää tietää, että lainaan sisältyy palkkio, joka on sisällytetty suoraan lainan merkintähintaan. Lisäksi sijoittajien olisi saatava tieto myös siitä, mikä on tällaisen lainan merkintähintaan sisältyvän palkkion määrä.

Jos palkkion lopullista määrää ei voida tarkasti arvioida lainaa markkinoitaessa, voitaisiin markkinoinnissa kuitenkin antaa parhaan arvion pohjalta raja-arvot, joiden sisälle lopullinen palkkio asettuu. Raja-arvojen antamisessa tulisi pyrkiä mahdollisimman tarkkaan arvioon, jotta sijoittaja saisi riittävän tarkan kuvan palkkion suuruudesta. Palkkion raja-arvoja annettaessa sijoittajille olisi tärkeää myös kertoa, miksi palkkion tarkka määrä ei ole tiedossa ja mitkä seikat vaikuttavat palkkion lopulliseen määrään.

Palkkion tarkkaa määrää voi olla vaikea tietää etukäteen

Indeksilainat muodostetaan joukkovelkakirjalainasta ja optiosta. Sijoittaja ostaa tällöin yhdistelmätuotteen, jonka arvo on joukkovelkakirjalainan ja option yhteenlaskettu arvo. Sijoittajan näkökulmasta palkkiota on se osuus merkintähinnasta, jonka lainan merkintähinta on suurempi kuin joukkovelkakirjalainan ja option yhteenlaskettu arvo. Indeksilainan liikkeeseenlaskijan tai tarjoajan näkökulmasta liikkeeseenlaskuun liittyy luonnollisesti myös muita kuluja, joita perityillä palkkioilla katetaan.

Palkkion lopullisen määrän ilmoittamiseen jo ennen merkintäajan alkamista liittyy käytännössä myös haasteita. Liikkeeseenlaskija voi toteuttaa oman riskipositionsa suojausta vaihtoehtoisilla tavoilla, jolloin optio-osuuden arvoa ei ole välttämättä suoraan saatavissa. Lisäksi esimerkiksi lainan merkintämäärä, jolla voi olla vaikutusta lainan suojaukseen, on lopullisesti tiedossa vasta merkintäajan päätyttyä.

Palkkioiden läpinäkyvyys tärkeää tuoton laskennan monimutkaistuessa

Indeksilainojen tuoton laskennan monimutkaistuminen on osaltaan lisännyt sijoittajien tiedontarvetta, sillä lainojen keskinäinen vertailu ja edullisuuden arviointi on tästä syystä muuttunut huomattavasti haastavammaksi. Indeksilainoista on viime vuosina yhä selvemmin tullut myös suuren yleisen sijoitustuote.

Rahoitustarkastus on käynyt keskustelua markkinaosapuolten kanssa siitä, miten indeksilainojen palkkioita olisi mahdollista saada nykyistä läpinäkyvämmiksi sijoittajille. Keskusteluissa on käynyt ilmi, että markkinaosapuolilla on osin erisuuntaisia näkemyksiä keinoista, joilla palkkioiden läpinäkyvyyttä voitaisiin parantaa.

Rahoitustarkastus arvioi myöhemmin tämän vuoden kuluessa erikseen sen, onko tarvetta yhtenäisten suositusten tai tulkintojen antamiselle. Arvioinnissa tullaan kiinnittämään huomiota myös markkinaosapuolten mahdollisiin omiin toimenpiteisiin läpinäkyvyyden parantamiseksi. Rahoitustarkastuksen mielestä

markkinoiden yhdenmukaiset toimintatavat olisivat sijoittajien kannalta tärkeitä, jotta lainojen keskinäinen vertailtavuus olisi mahdollisimman vaivatonta.

Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Tero Oikarinen, puhelin 010 831 5241.

Palkkioiden esittämistä koskeva sääntely

- Indeksilaina on joukkovelkakirjalaina, jonka tuotto on sidottu tietyn kohde-etuuden arvonkehitykseen.
- Muiden joukkovelkakirjalainojen tapaan indeksilainojen liikkeeseen laskuista laadittavien esitteiden sisältövaatimukset perustuvat komission ns. esiteasetukseen (809/2004).
- Esiteasetuksessa ei ole erityisiä vaatimuksia siitä, että lainojen merkintähintaan suoraan sisällytetyt palkkiot tulisi eritellä tai muutoin avata sijoittajille tarjouksesta laadittavassa esitteessä.
- Rahoitustarkastuksen standardissa 2.2 (Rahoituspalveluiden ja rahoitusvälineiden markkinointi) on suositettu rahoituspalvelun tai -välineen kulujen tasapuolista kuvaamista muiden tuotteen ominaisuuksien kanssa.

Ulkomaisten rahastojen osuuksien markkinointi Suomessa

Yhteissijoitusyritykseksi kutsutaan ulkomaista rahastoa ja siihen rinnastettavaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa ulkomaista yritystä. Yhteissijoitusyritykset jaetaan kahteen kategoriaan (UCITS ja non-UCITS) sen mukaan, täyttävätkö ne sijoitusrahastodirektiivin edellytykset ja ovatko ne saaneet toimiluvan Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvassa maassa. Sen mukaan, mihin kategoriaan ulkomainen rahasto kuuluu, sen on aina ennen markkinoinnin aloittamista Suomessa tehtävä ilmoitus (UCITS) Rahoitustarkastukselle tai haettava siltä lupa (non-UCITS).

Mikä on yhteissijoitusyritys?

Ulkomaisista rahastoista käytetään virallisemmin termiä yhteissijoitusyritys. Yhteissijoitusyrityksellä tarkoitetaan ulkomaista sijoitusrahastoa ja siihen rinnastettavaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa ulkomaista yritystä. Ulkomainen rahasto voi olla yhtiömuotoinen tai rahastoyhtiön hallinnoima sopimusperusteinen rahasto, joka ei itsessään ole oikeushenkilö. Rahasto voi toimia myös ns. trust-muodossa. Lisäksi on olemassa ulkomaisia rahastoja, joita kutsutaan sateenvarjorahastoiksi (umbrella fund). Näiden rahastojen alaisuudessa toimii useita eri sijoituspolitiikkaa noudattavia alarahastoja. Suomalaiset sijoitusrahastot ja erikoissijoitusrahastot eivät ole itsenäisiä juridisia henkilöitä, vaan ne ovat sopimusperusteisia ja niitä hallinnoi aina suomalainen rahastoyhtiö.

Ilmoitus tai lupa ennen markkinoinnin aloittamista Suomessa

Yhteissijoitusyritykset voidaan jakaa kahteen kategoriaan. Ns. yhden toimiluvan periaatteen mukaan yhdessä Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvassa maassa toimiluvan saanut ulkomainen sijoitusrahastodirektiivin edellytykset täyttävä rahasto (UCITS-rahasto) voi markkinoida rahasto-osuuksiaan kaikissa ETA-maissa. Ennen kuin UCITS-rahaston osuuksien markkinointi voidaan Suomessa aloittaa, on asiasta kuitenkin ilmoitettava Rahoitustarkastukselle. Rahoitustarkastukselle on tässä yhteydessä toimitettava UCITS-rahastoa koskevaa materiaalia (säännöt tai yhtiöjärjestys, esitteet, vuosikertomus ja puolivuotiskatsaus), josta yksinkertaistettu rahastoesite on käännettävä suomeksi tai ruotsiksi. Lisäksi on tarjottava suomen tai ruotsin kielellä myös erityisesti suomalaiselle sijoittajalle laadittua käytännön tietoa mm.

siitä, miten rahasto-osuudet lunastetaan ja maksut suoritetaan Suomessa ja miten ja missä pidetään saatavilla muut UCITS-rahastoa koskevat asiakirjat.

Jos ulkomainen rahasto on muualta kuin ETA-valtiosta tai jos se ei täytä sijoitusrahastodirektiivin vaatimuksia (non-UCITS-rahasto), se tarvitsee markkinointiluvan Rahoitustarkastukselta ennen osuuksien markkinoinnin aloittamista Suomessa. Rahoitustarkastus harkitsee tapauskohtaisesti, saadaanko non-UCITS-rahaston osuuksia markkinoida Suomessa. Non-UCITS-rahastojen on käännettävä suomeksi tai ruotsiksi yksinkertaistetun rahastoesitteen lisäksi varsinainen rahastoesite sekä sääntönsä tai yhtiöjärjestyksensä. Lisäksi Rahoitustarkastus voi myös asettaa yhteissijoitusyrittäjälle lisävelvoitteita markkinoinnin yhteydessä annettavan materiaalin suhteen.

Eroja ulkomaisten ja suomalaisten rahastotuotteiden välillä

UCITS-rahastot

UCITS-rahastot ovat rahastoja, jotka täyttävät sijoitusrahastodirektiivin vaatimukset. Se tarkoittaa, että eri maissa perustetut kyseisen direktiivin vaatimukset täyttävät rahastot ovat pääpiirteiltään samanlaisia. Kaikille UCITS-rahastoille on asetettu samat rajat rahaston sijoitustoiminnan osalta ja myös tiedonantovelvollisuus on yhdenmukaistettu. Yhdenmukaistamisesta huolimatta on hyvä muistaa, että tuotteiden välillä voi myös olla eroja. Eroja voi rakenteellisten erojen lisäksi olla esimerkiksi rahastojen palkkiorakenteessa sekä siinä, kuinka usein rahastot julkistavat arvonsa ja järjestetäänkö rahasto-osuudenomistajien kokous, johon osuudenomistajat voivat osallistua.

Non-UCITS-rahastot

Suomalaisten non-UCITS-rahastojen nimestä löytyy aina sana erikoissijoitusrahasto. Suomalaiset erikoissijoitusrahastot voivat poiketa sijoitusrahastodirektiivin edellytykset täyttävistä sijoitusrahastoista siinä, millaisia ovat niiden sallitut sijoitusinstrumentit ja hajautusvaatimukset ja millainen on rahasto-osuuden arvon julkistamistiheys ja merkintä- ja lunastustiheys. Rahoitustarkastus voi myöntää markkinointiluvan sellaisille ulkomaisille non-UCITS-rahastoille, jotka vastaavat suomalaisille erikoissijoitusrahastoille asetettuja vaatimuksia. Suomalaisten ja ulkomaisten non-UCITS-rahastojen välillä voi lisäksi olla samoja eroja kuin suomalaisten ja ulkomaisten UCITS-rahastojen välillä.

Rahoitustarkastuksella erilainen valvontarooli ulkomaisten rahastojen ja suomalaisten rahastojen osalta

Rahoitustarkastus vahvistaa suomalaisten sijoitusrahastolain nojalla perustettujen sijoitusrahastojen ja erikoissijoitusrahastojen säännöt. Rahoitustarkastus myös valvoo sekä rahastoja että niitä hallinnoivien suomalaisten rahastoyhtiöiden toimintaa kokonaisuudessaan.

Rahoitustarkastuksen rooli ulkomaisten rahastojen osalta puolestaan rajoittuu vain näiden osuuksien markkinoinnin valvontaan Suomessa. Rahoitustarkastus voi kieltää ulkomaisten rahastojen markkinoinnin ainoastaan, jos rahastot eivät julkaise lain mukaista materiaalia ja käännä sitä lain ja Rahoitustarkastuksen ohjeistuksen mukaisesti tai mikäli ne eivät noudata hyvää tapaa markkinoinnissaan. Jos esim. ulkomaisen rahaston varojen hallinnoinnissa ilmenisi ongelmia, sijoittajan on käännyttävä rahaston kotivaltion viranomaisen puoleen.

ETA-alueen ulkopuolisesta valtiosta tulevalle non-UCITS-rahastolle voidaan myöntää markkinointilupa, jos rahasto on kotivaltionsa lainsäädännön mukaan sellaisessa valvonnassa, joka vastaa Euroopan yhteisöjen lainsäädäntöä, ja sitä valvovan viranomaisen ja Rahoitustarkastuksen välillä on riittävä yhteistyö. Tällä vaatimuksella on haluttu varmistua erityisesti siitä, että mahdollisissa ongelmatilanteissa eri valvojen välinen yhteistyö olisi valmiiksi olemassa tilanteen selvittämiseksi mahdollisimman sujuvasti.

Lisätietoja ulkomaisten rahastojen markkinoinnista

Rahoitustarkastus on uusinnut tulkintansa ulkomaisten yhteissijoitusyrittäjien (UCITS, non-UCITS) osuuksien markkinoinnista Suomessa (T 1/2007). Tulkinnassa kerrotaan tarkemmin mm. siitä, minkälaista tietoa

sijoittajalle annetaan ulkomaisista rahastoista ja minkälaisia kielivaatimuksia markkinoinnista on. Lisää tietoja ulkomaisten rahastojen markkinoinnista löytyy myös Rahoitustarkastuksen Internet-sivuilta kohdasta Valvottaville/Toimiluvat/Ulkomaiset rahastot.

Rahoitustarkastus ylläpitää Internet-sivuillaan listaa niistä yhteissijoitusyrityksistä, joiden osuuksia voidaan markkinoida Suomessa yleisölle (ulkomaiset yhteissijoitusyritykset). Lista ei ole kuitenkaan merkitty sateenvarjorahastojen kaikkia Suomessa markkinoitavia alarahastoja, vaan ainoastaan sateenvarjorahaston nimi.

Lisätietoja antavat

markkinavalvoja Eeva Granskog, puhelin 010 831 5393 ja markkinavalvoja Paula Kirppu, puhelin 010 831 5338.

Kuolinpesän pankkiasiat

Kun henkilö kuolee, siirtyy hänen omaisuudestaan ja pankkiasioistaan huolehtiminen kuolinpesälle. Jokaisella kuolinpesän osakkaalla on oikeus saada tietoja vainajan pankkiasioiden tilanteesta tämän kuolinpäivänä sekä pankkitapahtumista kuolinpäivän jälkeen. Kuolinpesän osakkailla on ainoastaan yhdessä oikeus saada tietoa vainajan kuolinpäivää edeltävistä pankkitapahtumista sekä käyttää vainajan varoja siihen asti, kun perinnönjako on suoritettu.

Kuolinpesän tilinkäyttö

Tilien käyttöoikeudet yleensä lakkautetaan, kun pankki saa tiedon kuolemantapauksesta. On pesän osakkaiden edun mukaista ilmoittaa pankille kuolemantapauksesta viipymättä, jotta kukaan ei pääse käyttöoikeuden nojalla käyttämään vainajan tilejä. Jakamattoman kuolinpesän osakkaat hallitsevat yhdessä pesän omaisuutta. Kuolinpesän osakkailla on ainoastaan yhdessä oikeus käyttää vainajan varoja siihen asti, kunnes perinnönjako on suoritettu. Kuolinpesän hoidosta, hallinnasta ja selvityksestä johtuvien kustannusten maksamiseen ei kuitenkaan tarvita kaikkien osakkaiden suostumusta, koska maksu suoritetaan kuolinpesän hyväksi.

Kullakin kuolinpesän osakkaista on oikeus saada tietoja vainajan pankkiasioiden kuolinpäivän tilanteesta ja kuolinpäivän jälkeisistä pankkiasioista. Kuolemaansa asti jokaisella itsellään on oikeus määrätä omista tiliasioistaan, ja pankkisalaisuus koskee myös kuolleen elinaikaisia pankkiasioita. Kuitenkin kuolinpesän osakkailla yhdessä sekä tuomioistuimen määräämällä pesänselvittäjällä ja pesänjakajalla on oikeus saada tietoja myös vainajan kuolinpäivää edeltävistä pankkitapahtumista.

Jos kuolinpesän osakkaat ovat erimielisiä siitä, saako pankki antaa jollekin osakkaalle tietoja vainajan kuolinpäivää edeltävistä pankkitapahtumista, pesään tulee hakea pesänselvittäjä. Mikäli pesänselvittäjän määräyksen hankkiminen aiheuttaisi pesän varat huomioon ottaen kohtuuttomia kustannuksia, pankilla on oikeus, mutta ei velvollisuutta, erityisistä syistä antaa tietoja vainajan kuolinpäivää edeltävistä pankkitapahtumista yhdellekin pesän osakkaalle. Erityinen syy voi olla esimerkiksi epäily asiattomista tililäannoista samoin kuin se, että osa pesän osakkaista on tavoittamattomissa.

Yhteisomistuksessa olevat tilit

Jos tili on yhteisomistuksessa ja toinen tilinomistajista kuolee, vainajan sijasta toiseksi yhteisomistajaksi tulee kuolinpesä, eli pesän osakkaat yhdessä. Jos molemmilla tilinomistajilla on ollut itsenäisesti käyttöoikeus tileihin, on kuoleman jälkeen kuolinpesällä ja eloonjääneellä tilinomistajalla kummallakin oikeus erikseen käyttää tilejä. Jos vainajalla ja eloonjääneellä tilinomistajalla on ollut tileihin käyttöoikeus vain yhdessä, on kuoleman jälkeen kuolinpesällä ja eloonjääneellä tilinomistajalla oikeus vain yhdessä käyttää tilejä. Tilien lopettamiseen tarvitaan kaikkien osakkaiden suostumus.

Tehdyt sopimukset sitovat myös kuolinpesää

Vainajan elinaikanaan tekemät sopimukset sitovat kuolinpesää. Lain mukaan kuolinpesä tulee vainajan tilalle ja sopimusten mukaiset oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät kuolinpesälle. Pankkiasioissa tällaisia sopimuksia ovat mm. tilisopimukset, velka- ja vastuusitoumukset sekä tallelokeron vuokrasopimus.

Vainajan tekemät maksuliikennesopimukset, kuten automaattisen maksupalvelun sopimukset, pysyvät edelleen voimassa. Tämä menettely on käytännössä yleensä asianmukainen ja monien maksujen, kuten esimerkiksi puhelin-, sähkö- tai vuokramaksujen, voi katsoa menevän kuolinpesän hyväksi. Maksupalvelusopimukset kuitenkin lopetetaan, mikäli yksikin kuolinpesän osakkaista niin haluaa. Ennen kuin vaatimus maksupalvelusopimuksen irtisanomisesta on esitetty, vainajan tililtä on voitu suorittaa automaattisen maksupalvelun kautta maksuja ja tilille on voinut tulla suorituksia, jotka myöhemmin osoittautuvat perusteettomiksi. Ilman osakkaiden suostumusta veloitetut maksut on palautettava vainajan tilille. Toisaalta kuolinpesä voi olla velvollinen palauttamaan pesän tilille tulleita aiheettomia suorituksia.

Hautaus- ja perunkirjoituskustannukset sekä pesänselvitysvelat maksetaan kuolinpesän varoista ennen kuin muita velkoja ryhdytään maksamaan. Kuukauden pituisena rauhoitusaikana perunkirjoituksen jälkeen pesästä saa maksaa vainajan velkaa vain, jollei se aiheuta vahinkoa muille velkojille. Pankin ja muiden velkojien saamiset ja niiden etuoikeus ja mahdolliset kuittausoikeudet ratkaistaan pesänselvityksessä.

Perunkirjoitus

Lakisääteisellä perunkirjoituksella ja sen tuloksena syntyvällä perukirjalla on useita tehtäviä. Perukirja on muun muassa veroilmoitus perintöveroa varten ja omaisuusluettelo perinnönjakoa varten. Perukirjan voi vahvistuttaa maistraatissa, ja tällöin se saa julkisen luotettavuuden osakaluettelona. Perunkirjoituksen toimittamisvelvollisuus on pääasiassa sillä osakkaalla, jonka hoidossa jäämistöomaisuus on ja joka siten lähtökohtaisesti on myös parhaiten perillä vainajan asioista. Perunkirjoituksen toimittamiseen ja perukirjan laatimiseen liittyvä ohje löytyy verohallinnon kotisivuilta (www.vero.fi).

Pankki voi suorittaa perunkirjoituksen notariaattitoimeksiannon. Notariaattitoimeksiannon tulee perustua kirjalliseen sopimukseen, jossa määritellään selvästi pankin oikeudet ja velvollisuudet. Pankki vastaa siitä, että toimeksianto hoidetaan pankissa asiantuntevasti ja että toiminnasta vastaavilla toimihenkilöillä on toimintaan nähden riittävä ammattitaito ja pätevyys. Pankin toimihenkilö voi toimia perunkirjoituksessa uskottuna miehenä. Uskottujen miesten tehtävänä on pesänilmoittajan ilmoituksen perusteella merkitä ja arvioida pesän varat perukirjaan parhaan ymmärryksensä mukaan. Pesänilmoittaja vastaa perunkirjoitusta varten antamiensa tietojen oikeellisuudesta.

Kuolinpesän pankkiasioiden hoitoa on käsitelty myös Rata tiedottaa -verkkojulkaisussa 6/2005.

Lisätietoja antaa
lakimies Katarina Pesola, puhelin 010 831 5243.

Pankkiryhmittymien rakennemuutokset edellyttävät yhä tehokkaampaa valvojen kansainvälistä yhteistyötä

Tässä artikkelissa kerrotaan viimeaikaisista rakennusjärjestelyistä rahoitusallalla ja siitä, minkälaisia vaatimuksia ja mahdollisuuksia ne asettavat valvojen yhteistyölle. Yhteistyöstä pohjoismaisilla valvoilla on jo hyvin pitkä kokemus. Näitä kokemuksia on hyödynnetty myös laadittaessa eurooppalaista ohjeistusta (CEBS) koti- ja isäntävaltiovalvojan valvonnan periaatteista. Rata pyrkii edistämään valvonnan yhteistyötä eurooppalaisella tasolla CEBS:ssä ja noudattamaan periaatteita käytännön valvontatyössä.

Rakennejärjestelyt ajankohtaisia rahoitusalailla

Rahoitusalan rakennejärjestelyt ovat olleet yleisiä viime vuosina, kun pankkiryhmittymät ovat hakeneet kasvua ja toiminnan tehokkuutta Euroopan yhdentyvillä rahoitusmarkkinoilla. Rakennusjärjestelyt ovat muuttuneet kansainvälisemmiksi, ja niihin on osallistunut useassa maassa toimivia yhtiöitä. Rakennejärjestelyillä rahoitusryhmittymät ovat laajentaneet toimintaansa uusille markkina-alueille. Yhtenä trendinä on ollut rakentaa rahoitusryhmittymiä, joiden kotimarkkina-alueena ovat Pohjoismaat ja muut Itämeren ympärysvaltiot.

Sampo Pankki -konserni on edelleen Ratan valvonnassa

Yksi viime syksyn merkittävin rakennejärjestely tehtiin, kun Sampo-konserni myi Sampo Pankin tanskalaiselle Danske Bank A/S:lle. Kaupassa siirtyivät kaikki Sampo Pankki -konserniin kuuluvat yhtiöt, kuten suomalainen Sampo Pankki Oyj ja sen Baltiassa ja Venäjällä toimivat tytäryhtiöt sekä useat sijoituspalveluyritykset. Kaupan toteutumisen jälkeen Sampo Pankki integroidaan Danske Bank -konsernin organisaatiorakenteeseen. Integraatiossa Sampo Pankin hallinnolliset toiminnot mukautetaan konsernin kansainväliseen järjestelmään.

Sampo Pankki -konserni on edelleen Ratan valvottava. Valvontayhteistyö muiden Danske Bank -konsernin valvojien ja erityisesti Tanskan valvojan Finanstilsynetin kanssa on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, sillä suuria monikansallisia pankkeja johdetaan usein liiketoiminnoittain, ei juridisina yksikköinä.

Viimeisimmät yrityskaupat ovat tulleet Islannin suunnalta Glitnirin ilmoitettua FIM Groupin ostosta. Samoihin aikoihin tuli julkisuuteen tieto Sammon osakkeita koskevista sopimuksista, jotka toteutuessaan johtavat siihen, että islantilaisesta Existasta tulee Sammon suurin osakkeenomistaja 15,5 prosentin osuudella.

Ulkomainen omistus Suomen pankkisektorilla merkittävää

Sampo Pankin siirtyminen osaksi Danske Bank -konsernia kasvattaa ulkomaisessa omistuksessa olevien pankkien osuutta Suomen rahoitusmarkkinoilla. Ulkomaisten ryhmittymien osuus talletuksista ja luotoista on tällä hetkellä noin puolet. Ulkomaisten ryhmittymien toiminta on kokonaisuutena merkittävää rahoituksen välityksen, sijoituspalvelutoiminnan ja maksuvälityksen kannalta. Näin ollen näiden ryhmittymien vakaus ja toiminnan luotettavuus on hyvin tärkeää Suomen rahoitusmarkkinoiden kannalta. Tämän vuoksi Rahoitustarkastus edistää valvojien kansainvälisessä yhteistyössä sellaisten valvontamallien kehittämistä, jotka ottavat riittävästi huomioon myös pankkiryhmittymien tytäryhtiöiden sijaintimaiden rahoitusmarkkinoiden valvonnalliset tarpeet ja varmistavat vakauden säilymisen kannalta tehokkaan kokonaisvalvonnan.

Valvojien kansainvälisessä yhteistyössä painotetaan myös entistä enemmän tarvetta parantaa rahoitusmarkkinoiden kriisinhallintavalmiuksia, koska monikansallisten pankkiryhmittymien mahdolliset kriisit koskettaisivat useiden maiden rahoitusmarkkinoita. Ulkomaisen omistuksen lisääntyminen Suomen pankkisektorissa ei vaikuta suomalaisten tallettajien ja rahastosijoittajien asemaan niin kauan kuin pankit toimivat Suomessa tytäryhtiömuodossa.

Yhteispohjoismainen valvontaryhmä on toimivaa kansainvälistä valvontayhteistyötä

Rahoitusalan yritysten maiden rajat ylittävät yhdistymiset edellyttävät myös valvojien yhteistyötä. Koska yleiseurooppalainen valvontajärjestelmä puuttuu, on lähivuosina panostettava kansallisten valvojien yhteistyön kehittämiseen.

Pohjoismaisten rahoitusryhmittymien valvonnassa hyväksi ratkaisuksi on koettu ns. valvontaryhmän yhteistyö. Valvontaryhmän toimintaan osallistuvat niiden maiden valvojat, joissa ryhmittymällä on merkittävää toimintaa. Valvontaryhmän toimintaa johtaa koordinoiva viranomaisena toimii pääsääntöisesti sen valtion valvoja, jossa ryhmittymän emoyrityksellä on kotipaikka.

Pohjoismaisella tasolla valvonnan yhteistyöstä on sovittu yhteispohjoismaisella valvontapöytäkirjalla, jossa ovat osallisina kaikki pohjoismaat. Yleisen valvontapöytäkirjan lisäksi on laadittu ryhmittymäkohtaisia valvontapöytäkirjoja, joissa sovitaan tarkemmin yksittäisen ryhmittymän valvonnan käytännön järjestämisestä.

Valvontaryhmän tehtävät

Valvontaviranomaiset laativat yhdessä kustakin ryhmittymästä vuosittaisen kokonaisarvion. Arvion laatimista johtaa koordinoiva valvontaviranomainen. Arviossa tarkastellaan ryhmittymän keskeiset riskit ja niiden hallinta. Tuloksena on arvio ryhmittymän kannattavuudesta sekä omien varojen ja riskinkantokyvyn riittävydestä. Tämä arvio esitellään vuosittain valvottavan johdolle. Kokonaisarvion laatimisen lisäksi valvontaryhmällä on myös keskeinen rooli keskustella tärkeistä valvontakysymyksistä ja koordinoida valvontaan liittyvät päätökset, kuten esimerkiksi Basel II -mallien ja -menetelmien hyväksyminen. Valvontaryhmä koordinoi lisäksi tarkastusten ja muiden valvontatoimenpiteiden suunnittelua ja ohjaa niiden toteuttamista yhdessä.

EU-yhteistyö

Euroopan pankkivalvojen komitea (CEBS) on laatinut Guidelines for Co-operation between Consolidating Supervisor and Host Supervisors -ohjeistuksen, jota valvojat ovat ottamassa käyttöön kansallisella tasolla. Ohjeistukseen CEBS on laatinut suosituksia koti- ja isäntävaltiovalvonnan välisestä yhteistyöstä. Tavoitteena on tehostaa valvontaa ja yhteistyötä puuttumatta kuitenkaan valvojen välisiin juridisiin vastuisiin. Ohjeistus tunnustaa myös ensimmäistä kertaa merkittävän sivukonttorin valvojan oikeutuksen olla mukana valvontayhteistyössä.

CEBSin tavoitteena on, että ohjeistusta sovellettaisiin aina kun valvojat tekevät valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä. Pohjoismaisia kokemuksia yhteistyöstä on hyödynnetty yhtenä esimerkkinä ohjeistusta laadittaessa.

Rata pyrkii edistämään CEBS:ssä edelleen näiden periaatteiden soveltamista ryhmittymiin, jotka toimivat useassa maassa. Tällaisia ryhmittymiä toimii yhä enemmän Euroopassa. CEBSin alatyöryhmässä valmistellaan valvontakehikkoa, jota voidaan soveltaa käytännön valvontayhteistyöhön. Asiaa tarkastellaan 10 nimetyn eurooppalaisen pankkiryhmittymän käytännön valvonnan näkökulmasta. Yksi ryhmittymistä on Nordea.

Lisätietoja antavat toimistopäällikkö Kaija Kilappa, puhelin 010 1831 5312 ja vastuuvälvoja Olli Mattinen, puhelin 010 1831 5279.

MiFID edistää valvontayhteistyötä, lisää kilpailua ja kehittää asiakkaansuojaa

Rahoitusvälineiden markkinat -direktiivi kehittää asiakkaansuojaa, edistää palvelujen tarjontaa maasta toiseen ja lisää kilpailua

Marraskuun 2007 alusta voimaan tuleva direktiivin perusteella annettava lainsäädäntö tuo useita muutoksia arvopaperimarkkinoiden sääntelyyn. Direktiivin tavoitteena on sääntelyä yhdenmukaistamalla edistää EU:n sisämarkkinoiden toimintaa, lisätä kilpailua markkinapaikkojen välillä ja kehittää asiakkaansuojaa.

Valvojen välisen yhteistyön edistäminen

Sääntelyn yhdenmukaisen tulkinnan ja valvonnan edistämiseksi sekä valvojen välistä yhteistyötä koskevien menettelyjen sopimiseksi Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea (CESR) laatii jäsenilleen lainsäädäntöä täydentävää ohjeistusta. Jäsenmaiden valvojat ottavat CESR:n ohjeistuksen huomioon valvontatyössä ja valvottaville annettavissa standardeissa. Ohjeistusta valmistelevat asiantuntijaryhmät koostuvat kunkin jäsenmaan valvojen edustajista, ja lisäksi komission edustaja osallistuu kokouksiin. Ohjeistuksen laatimisessa noudatetaan menettelyä, johon sisältyy markkinaosapuolten suullinen ja kirjallinen konsultointi.

Tulkintaa ja valvontaa koskeva ohjeistus on koettu tarpeelliseksi yhdenmukaisen asiakkaansuojan, tasapuolisen kilpailun ja markkinoiden toiminnan turvaamiseksi. Tehtävänä on myös yhtenäistää valvojen käytännön toimintaa ja menettelytapoja tietyillä osa-alueilla. Lisäksi osa tehtävistä liittyy laajemmin pankkivalvojen (CEBS), vakuutusvalvojen (CEIOPS) ja CESR:n yhteistyöhankkeisiin.

Osakekaupankäyntitietojen julkistaminen ja sijoituspalvelun tarjoajan velvollisuus tietojen säilyttämiseen

CESR on antanut tähän mennessä Rahoitusvälineiden markkinat -direktiiviä koskevaa lainsäädäntöä täydentävää ohjeistusta osakekaupankäyntitietojen julkaisemisesta ja sijoituspalvelujen tarjoajaa koskevasta tietojen säilyttämiselvällisyydestä. Osakekaupankäynnin läpinäkyvyyttä koskevalla ohjeistuksella CESR pyrkii siihen, että EU-säädöksiä tulkittaisiin samalla tavalla eri jäsenmaissa ja mahdollistettaisiin yhdenmukainen tieto Euroopassa käytävästä osakekaupasta. Lisäksi pyritään siihen, että eri markkinapaikkojen tiedot kaupankäynnistä olisivat mahdollisimman helposti yhdistettävissä. Vastaavasti tietojen säilyttämistä koskevalla ohjeistuksella pyritään siihen, että jäsenmaissa olisi yhteinen tulkinta siitä, mitä tietoja sijoituspalvelujen tarjoajan tulee säilyttää viiden vuoden ajan. Näiden tietojen perusteella valvojan on mahdollista todentaa jälkikäteen, miten sijoituspalvelun tarjoaja on toiminut.

Palveluntarjoajan palkkiot ja edut eivät saa vaarantaa asiakkaan etua

Kevään aikana CESR antaa ohjeistusta kannustimista, palveluiden tarjoamisesta toisessa jäsenmaassa ja velvollisuudesta toteuttaa toimeksiannot asiakkaan kannalta mahdollisimman edullisin ehdoin. Lisäksi ohjeistusta annetaan mahdollisesti myös kauppaportointisääntelyn soveltamisesta jäsenvaltioissa.

Kannustimia koskevassa ohjeistuksessa pyritään mm. selventämään arviointia siitä, minkälaiset palkkiot ja edut ovat sellaisia, että niiden ei katsota vaarantavan asiakkaan etua. Asiakkaalle tulee kertoa palveluntarjoajan saamista tai antamista palkkioista tai eduista, jotka liittyvät asiakkaalle tarjottuun palveluun tai tuotteeseen.

Valvojen ylläpidettäviksi julkiset rekisterit palveluntarjoajista

Palveluiden tarjoaminen maasta toiseen ja sivuliikkeen perustaminen edellyttävät, että valvojat pitävät yllä julkista rekisteriä palveluntarjoajista, joilla on lupa tarjota palvelua toisessa jäsenmaassa. CESR pyrkii sopimaan yhteisistä menettelytavoista, jolloin palveluntarjoajat toimivat mahdollisimman yhdenmukaisesti kaikissa jäsenmaissa, kun ne laajentavat toimintaansa muihin jäsenmaihiin. Asiakkailla on puolestaan käytettävissään samanlainen rekisteri palveluntarjoajista eri jäsenmaissa. CESR selventää myös menettelyä, kun tarjotaan palvelua asiamiehen välityksellä toisessa jäsenmaassa. CESR pyrkii luomaan puitteet tarvittavalle valvontayhteistyölle sekä sopimaan menettelyistä, joilla yksinkertaistetaan rekisteripäivityksiä siirtymävaiheessa.

Toimeksiannot toteutettava asiakkaan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla

Sijoituspalvelun tarjoajan velvollisuus toteuttaa toimeksiannot asiakkaan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla edellyttää, että välittäjällä on toimeksiantojen toteuttamista koskevat periaatteet (toteutuspolitiikka) ja muut järjestelyt velvollisuuden täyttämiseksi. CESR on valmistelemassa ohjeistusta mm. toteutuspolitiikan laatimisesta sekä siitä, minkälaista tietoa politiikasta tulisi antaa asiakkaille. Lisäksi täsmennetään välittäjän

velvollisuutta valvoa ja päivittää toteutuspolitiikkaa ja muita järjestelyjä. Säännösten soveltaminen esimerkiksi omaisuudenhoitajiin tai muuhun kuin osakekaupankäyntiin edellyttää myös yhteisiä tulkintoja.

Katso myös

Lisätietoja CESR:n 3-tason ohjeistuksesta ja lausuntopyyntöistä on Ratan Internet-sivuilla Rahoitusvälineiden markkinat -direktiiviä käsittelevässä osuudessa (MiFID) sekä CESR:n Internet-sivuilla osoitteessa www.cesr-eu.org.

Guidelines and recommendations on publication and consolidation of MiFID market transparency data
Recommendations on the List of minimum records under Article 51(3) of the MiFID Implementing Directive
Consultation Paper - The Passport under MiFID
Consultation Paper - Inducements under MiFID
Consultation Paper - Best execution under MiFID
Consultation Paper - CESR Level 3 Guidelines on MiFID Transaction reporting

Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Leena Savolainen, puhelin 010 831 5382.

Vakavaraisuusvalvonnassa uudet välineet käyttöön

Uuden vakavaraisuussäätelyn ja -valvonnan (Basel II) voimaantulon myötä pankkien ja sijoituspalveluyritysten tulee tarkastella omaa vakavaraisuuttaan suhteessa kaikkiin toimintansa oleellisiin riskeihin. Pankeilla ja sijoituspalveluyrityksillä tulee lisäksi olla toimiva pääomasuunnittelu. Uusi sääntely antaa myös Rahoitustarkastukselle mahdollisuuden perusteellisen arvioinnin myötä vaatia valvottaviltaan lisäpääomaa vakavaraisuuden turvaamiseksi.

Vakavaraisuuden riittävyttä arvioidaan suhteessa riskeihin ja niiden hallitaan

Basel II -vakavaraisuussäätely ja -valvonta velvoittavat valvottavan (talletuspankit, muut luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset) ja valvojan tarkastelemaan vakavaraisuutta ja sen hallintaa suhteessa kaikkiin liiketoiminnasta ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuviin olennaisiin riskeihin. Valvottavalla on aina ensisijainen vastuu arvioida pääomantarvetta koko riskiprofiilinsa perusteella. Samoin valvottavalla on vastuu arvioida, miten se pystyy kaikissa olosuhteissa ylläpitämään riittävää pääoman määrää suhteessa riskeihin. Riskiprofiili kuvaa valvottavan toiminnassaan ottamia erilaisia riskejä ja niiden suuruutta. Valvottavan tulee analysoida kaikki riskialueet ja kohdistaa pääomaa riskialueittain mahdollisten tappioiden kattamiseen. Vakavaraisuuden tarkastelun tulee olla ennakoiva ja eteenpäin katsova, ei vain kuhunkin hetkeen perustuva arviointi. Tarkastelussa tulee ottaa huomioon suhdannevaihteluiden vaikutus pääomantarpeeseen, jotta valvottavan vakavaraisuus kestää myös talouden matalasuhdanteessa. Valvottavalla tulee olla myös riittävä pääomasuunnittelu eli keinot hankkia tarvittaessa lisäpääomaa tai sopeuttaa toimintaansa vakavaraisuuden säilyttämiseksi.

Rahoitustarkastuksen tehtävänä on varmistaa, että valvottavalla on riittävästi omia varoja kaikkien sen toimintaan kohdistuvien olennaisten riskien kattamiseksi. Valvojan tulee myös varmistua, että valvottavalla on luotettava hallinto ja sisäinen valvonta sekä riittävät riskienhallintajärjestelmät toimintansa vakauden turvaamiseksi. Pelkällä pääomalla ei voi yksin korvata puutteita näissä asioissa.

Rahoitustarkastuksen omat arvioinnit perustuvat tarkastuksiin ja valvottavien Rahoitustarkastukselle raportoimiin tietoihin. Rahoitustarkastus käyttää arvioinnissaan hyväksi myös valvottavien itsearviointeja, joiden tulokset Rahoitustarkastus analysoi.

Rahoitustarkastus voi vaatia valvottavalta myös omien pääomien lisäämistä

Rahoitustarkastuksen omassa arviointiprosessissa tarkastellaan ja arvioidaan valvottavan vakavaraisuuden hallintaa kokonaisuutena. Lopputuloksena on riippumaton arvio valvottavan riskiprofiilista sekä pääoman riittävydestä. Rahoitustarkastus laatii jo vakiintuneen toimintamallin mukaan valvottavistaan säännöllisesti kokonaisarvion. Basel II -sääntelyn myötä niin Rahoitustarkastukselle kuin muillekin eurooppalaisille valvojille on kuitenkin tullut lisää mahdollisuuksia vaatia valvottavalta arvion perusteella korjaavia toimenpiteitä, kuten oikeus vaatia omien pääomien lisäämistä. Tämä on selkeä muutos aikaisempaan.

Uudistetun, 15.2.2007 voimaan tulleen luottolaitoslain mukaan valvojan on arvioitava valvottavien riskien ja pääoman riittävyys vuosittain. Jos valvoja ei tämän arvion perusteella voi varmistua omien varojen riittävydestä suhteessa riskeihin, se voi asettaa luottolaitokselle ja sijoituspalveluyritykselle suuremman omien varojen määrän enintään kolmen vuoden ajaksi.

Rahoitustarkastus on vakiintuneen käytännön mukaan arvioinut säännöllisesti valvottaviensa kokonaisriskiä ja samalla pääoman riittävyttä. Riskienarviointimenetelmää on kehitetty usean vuoden ajan ja menetelmä on myös julkistettu Rahoitustarkastuksen Internet-kotisivuilla (Ratan riskiarvio 1).

1) Rahoitustarkastus on kehittänyt omaa arviointimenetelmäänsä ja riskiarvion kuvausta päivitetään sen mukaiseksi myöhemmin keväällä.

Lisää tietoa valvojan arviointiprosessista löytyy standardista 4.2 "Valvottavan vakavaraisuuden hallinta"

Lisätietoja antavat toimistopäällikkö Kaija Kilappa, puhelin 010 831 5312 ja vastuuvälvoja Sirpa Joutsjoki, puhelin 010 831 5205.

Basel II -säännökset velvoittavat pankkeja julkistamaan yhä enemmän tietoja vakavaraisuudestaan

Tietojen julkistamisella pyritään edistämään markkinakuria

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuuteen liittyvien tietojen julkistamisvaatimuksilla halutaan parantaa markkinoiden avoimuutta ja siten edistää markkinakuria. Pankkien vakavaraisuuden valvonnassa markkinakuri on hyödyllinen kahdella tavalla. Ensinnäkin tallettajat, sijoittajat ja muut sidosryhmät pystyvät julkistettavien tietojen perusteella arvioimaan mm. valvottavien pääomien laatua ja määrää, riskipositioita, riskienhallintaa ja riskien arviointimenetelmiä sekä pääomien riittävyttä suhteessa liiketoiminnan ja ulkoisen toimintaympäristön riskeihin. Toiseksi laajat julkistamisvaatimukset kannustavat pankkeja kehittämään omaa riskien ja vakavaraisuuden hallintaansa kokonaisuutena.

Yhtenäisillä vakavaraisuustietojen julkistamista koskevilla vaatimuksilla halutaan myös lisätä valvottavien kokonaisvakavaraisuuden vertailtavuutta ja siten osaltaan parantaa yhtenäisiä kilpailuedellytyksiä rahoitusmarkkinoilla. Vaatimukset perustuvat Baselin pankkivalvontakomitean vakavaraisuussääntelyä koskevan suosituksen ns. kolmanteen pilariin (Basel II:n pilari 3).

Tietojen julkistamisessa vaihtoehtoisia tapoja

Rahoitustarkastus on antanut standardin vakavaraisuustietojen julkistamisesta. Standardin mukaan pankeilla, muilla luottolaitoksilla ja sijoituspalveluyrityksillä on oltava kirjallisesti vahvistetut periaatteet vakavaraisuustietojen julkistamisesta. Periaatteista on käytävä ilmi, miten valvottava noudattaa vakavaraisuustietoja koskevia julkistamisvaatimuksia. Periaatteiden tulee sisältää myös tiedot menettelytavoista, joilla julkistettavien tietojen tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan. Tietojen varmentamisesta

ja julkistamistiheydestä on oltava kuvaus periaatteissa. Valvottavan on julkistettava vakavaraisuuttaan koskevat tiedot vähintään kerran vuodessa.

Julkistettavat vakavaraisuustiedot ovat sisällöltään joiltakin osin samoja kuin tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa julkistettavat tiedot. Vakavaraisuustietojen julkistamista koskevat säännökset eivät korvaa tilinpäätös- ja toimintakertomussäännöksiä. Sen sijaan lain edellyttämät vakavaraisuustietojen julkistamista koskevat vaatimukset voidaan katsoa täytetyiksi, kun vastaavat tiedot annetaan tilinpäätöksen, toimintakertomuksen tai muihin vaatimuksiin perustuvan tiedonantovelvollisuuden nojalla.

Basel II -vakavaraisuutta koskevien tietojen julkistamisvaatimukset eroavat tilinpäätöksen julkistamisen vaatimuksista lähinnä siinä, että vakavaraisuustietojen julkistamista koskevissa vaatimuksissa painotetaan enemmän riskienhallintaa, riskien arviointia, pääomien laatua ja määrää sekä niiden riittävyttä koskevia tietoja. Yksi Basel II -uudistuksen lähtökohdista on, että pilari 3:n julkistamisvaatimukset ovat sopuosinnussa kirjanpitostandardien kanssa.

Julkistaessaan vakavaraisuustietoja kukin valvottava voi käyttää tarkoituksenmukaista esitystapaa, jotta sen sidosryhmät saavat oikean kuvan ja oleelliset tiedot vakavaraisuudesta ja riskiasemista.

Uudet julkistamisvaatimukset ovat jo vaikuttaneet tilinpäätösinformaation sisältöön

Suomalaiset pankit ovat kansainvälisten pankkien tapaan viime vuosina laajentaneet toimintakertomuksissaan riskeistä ja riskienhallinnasta julkistamiensa tietojen määrää. Tähän on osaltaan vaikuttanut Basel II -julkistamisvaatimusten ennakoiti. Useiden pankkien on kuitenkin edelleen parannettava julkistettavan tiedon sisältöä, kun Basel II -sääntelyn mukainen vakavaraisuuden arviointi tulee asteittain täysimääräisesti voimaan. Vakavaraisuustietojen julkistamista koskevia vaatimuksia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2007 tietoihin. Valvottava voi myös käyttää hyväkseen siirtymäsäännöstä ja soveltaa vakavaraisuustietojen julkistamisen vaatimuksia vasta vuoden 2008 tietoihin. Rahoitustarkastus arvioi valvontakäynneillään vuoden 2007 aikana pankkien ja sijoituspalveluyritysten valmiudet julkistaa vakavaraisuustiedot uusien vaatimusten mukaisesti.

Lisää tietoa julkistamisvaatimuksista löytyy Rahoitustarkastuksen standardista 4.5 "Vakavaraisuustietojen julkistaminen markkinoille".

Lisätietoja antaa lakimies Esa Helakallio, puhelin 010 183 5271.

Valvonnan rahoitus ja kustannukset

Rahoitustarkastuksen (Rata) tehtävänä on valvoa mm. pankkien, sijoituspalveluyritysten, rahastoyhtiöiden ja pörssin toimintaa. Lisäksi Rata valvoo tiedonantovelvollisuuden noudattamista markkinoilla, ohjaa markkinoilla toimivia noudattamaan asianmukaisia menettelytapoja ja edistää tietämystä rahoitusmarkkinoista. Toiminnan tavoitteena on rahoitusmarkkinoiden vakaus sekä luottamuksen säilyminen rahoitusmarkkinoiden toimintaan.

Toiminta rahoitetaan valvonta- ja toimenpidemaksuilla

Ratan toiminnan kustannukset katetaan valvonta- ja toimenpidemaksuilla, joita Ratan valvottavat ja arvopapereiden liikkeeseenlaskijat maksavat. Näitä maksuja kertyi vuonna 2006 yhteensä 17,5 miljoonaa euroa. Jos valvonta- ja toimenpidemaksuista kertyy ylijäämää, se otetaan huomioon seuraavan vuoden maksuja määriteltäessä. Rahoitustarkastuksen valvontamaksutuloista kolme suurinta valvottavaa maksavat hieman yli puolet. Vuonna 2006 nämä maksajat olivat

Nordea-ryhmä, 30,7 %
OP-liittymä, 15,9 %
Sampo, 6,3 %.

Valvontamaksujen pohjan mahdollinen nopea supistuminen, esimerkiksi sivukonttoristumisen vuoksi, on haaste Ratalle. Ratan tulee huolehtia sääntelyyn ja valvontaan liittyvistä perustehtävistä, vaikka valvottavien määrä vähenisikin. Mikäli valvontamaksujen määrä supistuisi nopeasti, syntyisi tilanne, jossa tulot vähenisivät nopeammin kuin valvojalta vaadittava työ. Rata pyrkii varautumaan tilanteeseen ennakoimalla toimintaympäristön muutoksia, tehostamalla kulurakennettaan ja osallistumalla keskusteluun rahoitusvaihtoehtoista.

Toiminnan kustannusten suurin kuluerä ovat palkat ja muut henkilöstökulut

Ratan toimintakuluja voidaan tarkastella suoraan ja välillisesti valvontaan liittyvinä kuluina. Suoraan valvontaan liittyviä kuluja ovat henkilöstökulut sekä virkamatka- ja koulutuskulut. Välillisesti valvontaan liittyviä kustannuksia ovat esimerkiksi IT-kulut ja kiinteistön vuokra ja hoitokulut. Ratan budjetista suoraan valvontaan liittyvien kulujen osuus on noin 68 % ja välillisesti valvontaan liittyvien kulujen osuus n. 32 %. Ratan vuosittainen kokonaisbudjetti on noin 18 miljoonaa euroa.

Palkat ja muut henkilöstökulut ovat Ratan suurimmat kuluerät. Vuoden 2007 budjetista ne muodostavat yhteensä noin 63 %. Ratan tämänhetkinen hyväksytty toimintavahvuus on 142 henkeä. Henkilöstöstä 70 % toimii asiantuntijatehtävissä, 10 % esimiestehtävissä ja 20 % muissa tehtävissä.

Rata on aktiivinen jäsen Euroopan pankkivalvojen (CEBS) ja Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen (CESR) komiteoissa. Virkamatkoista suurin osa suuntautuukin kyseisten komiteoiden työryhmien kokouksiin sekä pohjoismaisten valvojen yhteistyökokouksiin. Kansainvälisen toiminnan kautta Rata pyrkii vaikuttamaan sellaisiin monikansallisiin ratkaisuihin, jotka edistävät rahoitusmarkkinoiden vakautta ja valvonnan tehokkuutta sekä integraatiota. Virkamatkojen kustannukset ovat vaihdelleet vuosittain ja olleet noin 2–3 % kokonaiskustannuksista.

Jotta Rata pystyy kaikissa oloissa hoitamaan lakisääteiset tehtävänsä tuloksellisesti ja tehokkaasti, henkilöstön osaamista on pyrittävä kehittämään jatkuvasti ja määrätietoisesti. Koulutustarpeita luovat muun muassa lisääntynyt kansainvälinen valvontayhteistyö, rahoitusmarkkinoiden rakenteelliset muutokset, sääntelyn kehittyminen sekä valvontatehtävien lisääntyminen. Tällä hetkellä kehitetään erityisesti Basel II -vakavaraisuusuudistukseen, kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin (IFRS), muuttuvaan arvopaperimarkkinalainsäädäntöön sekä yhtiöoikeuteen liittyvää osaamista. Vuodeksi 2007 osaamisen kehittämiseen on varattu noin 1 700 euroa / henkilö eli koulutukseen käytetään keskimäärin 5 pv / henkilö.

Rahoitustarkastus ostaa hallintopalvelut Suomen Pankilta. Näitä ovat esimerkiksi käännös-, turvallisuus- ja ravintolapalvelut sekä talous- ja henkilöstöhallinto. Keskuspankilta ostettavat palvelut maksavat vuosittain noin 2,2 miljoonaa euroa. Rahoitustarkastuksen Suomen Pankilta vuokraamien tilojen vuokriin ja kiinteistöhoitoon kuluu vuosittain vajaat 1,3 miljoonaa euroa eli noin 7 % kokonaiskuluista.

Rata hyödyntää tietotekniikkaa valvonnan tehostamisessa ja toimintatapojen kehittämisessä. IT-kulut vaihtelevat vuosittain kehitystarpeiden ja uudistusten aikataulun mukaan. Tietojärjestelmiä on kehitetty erityisesti EU-sääntelyn muutosten myötä. Basel II -vakavaraisuusuudistus sekä rahoitusmarkkinoiden välineet -direktiivi (MiFID) ovat aiheuttaneet suurimmat viimeaikaiset kehitystarpeet.

Kustannusten kehitys pyritään pitämään samalla tasolla yleisen hintatason kehityksen kanssa. Valvontatehtävien lisääntyminen luo kuitenkin paineita kustannusten kohoamiseen. Näihin haasteisiin Rata vastaa tehostamalla toimintojaan ja hyödyntämällä tietotekniikkaa monipuolisesti. Huomiota kiinnitetään myös ydinprosessien toimivuuden parantamiseen.

Lisätietoja antaa
neuvonantaja Mia Erko, puhelin 010 831 5330.

Rata onnistunut hyvin tavoitteissaan

Viime syksynä toteutetussa sidosryhmätutkimuksessa Rahoitustarkastus (Rata) nähdään luotettavana ja päätöksissään riippumattomana. Muita Rataan liitettyjä mielikuvia ovat hyödyllisyys, palvelualltius, tasapuolisuus ja laadukkuus. Toisaalta Rataan liitettiin myös mielikuva byrokraattisuudesta. Mielikuvissa korostui aiempia kyselyitä enemmän Ratan palvelualltius ja keskusteleavuus.

Sidosryhmätutkimukseen vastanneiden mielestä Rata oli onnistunut kaiken kaikkiaan hyvin tavoitteissaan. Parhaiten Rata oli onnistunut tavoitteessaan edistää luottamusta rahoitusmarkkinoiden toimintaan. Ainoastaan tavoitteessaan edistää markkinoiden kilpailukykyä Rata sai heikon arvion.

Suurin osa vastaajista piti Ratan viestintää laadukkaana, tarpeellisenä ja oikea-aikaisena. Viestinnän kehittämiskohteiksi nimettiin viestinnän selkeyden ja ymmärrettävyyden parantaminen. Toimittajat suhtautuivat Ratan viestintään kriittisimmin. Tutkimuksesta käy ilmi, että Ratan verkkoviestinnän merkitys on kasvanut ja Ratan Internet-sivuja pidetään ensisijaisena tietolähteenä.

Kouluarvosana-asteikolla Rata sai arvosanan 7.8. Arvosana oli vuonna 2003 tehdyssä tutkimuksessa 7.9 ja vastaavasti vuonna 1999 tehdyssä tutkimuksessa 7.8

Sidosryhmätutkimuksessa kysyttiin valvottavien, toimittajien, viranomaisten, kansanedustajien, listayhtiöiden edustajien ja muiden sidosryhmien edustajien arvioita Ratan yhteisökuvasta. Tutkimuksen teki Infor Consulting.

Yhteenvetoraportti

Lisätietoja antaa
tiedottaja Minna Söderholm, puhelin 010 831 5334.

Tapahtumakatsaus

Terhi Lambert-Karjalainen Ratan viestintäpäälliköksi 10.4.2007 alkaen

Rahoitustarkastuksen viestintäpäälliköksi on 10.4.2007 alkaen nimitetty KTM Terhi Lambert-Karjalainen. Hän on viimeksi toiminut Alma Median viestintäpäällikkönä.

Ratan tutkimat arvopaperimarkkinoiden valvontatapaukset 2002–3/2007

	2002	2003	2004	2005	2006	15.3.2007
Tutkitut yhteensä	65	57	61	41	62	28
Keskeneräiset						23
Sisäpiirintiedon väärinkäyttö	24	28	24	18	29	17
Kurssimanipulaatio	11	11	12	6	10	3
Tiedonantovelvollisuus	30	18	21	13	21	7
Muut	-	-	4	4	2	1
Tutkintapyyntö poliisille	6	7	5	1	3	-

Julkinen huomautus	-	-	-	2	-	-
--------------------	---	---	---	---	---	---

Ratalla on ollut vuoden 2007 aikana tutkinnassa yhteensä 27 valvontatapausta, joista 23 tutkinta on kesken. Alkuvuoden 2007 aikana Rata ei ole lähettänyt yhtään tapausta poliisitutkintaa eikä antanut yhtään julkista huomautusta.

Rata on alkuvuoden aikana saanut markkinoilta yhden ilmoituksen epäilyttävistä arvopaperikaupoista tai muista liiketoimista.
